

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра економічної теорії

«СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри економічної теорії
протокол № 17 від 21 травня 2021 р.
Завідувач кафедри
М.П. Талавира

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Економічна кібернетика»
Н.А. Клименко
Гарант ОП «Цифрова економіка»
Д.М. Жерліцин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”

Спеціальність – 051 «Економіка (Економічна кібернетика)»
– 051 «Економіка (Цифрова економіка)»
Освітня програма – Економічна кібернетика
– Цифрова економіка
Факультет – Інформаційних технологій
Розробник – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Болгарова Н.К.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни “Сучасна економічна теорія”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	051 «Економіка (Економічна кібернетика)» 051 «Економіка (Цифрова економіка)»
Освітня програма	Економічна кібернетика Цифрова економіка
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1(1)
Семестр	1
Лекційні заняття	30 год.
Практичні заняття	45 год.
Самостійна робота	75 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2,5 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Сучасна економічна теорія» полягає в тому, щоб надати студентам глибоких теоретичних знань з проблем функціонування економіки – важливої сфери життєдіяльності людини, дії об'єктивних економічних законів, ознайомлення з методами і умовами ефективного господарювання і цілісне систематичне уявлення про економічну теорію. На методологічних засадах цивілізаційної парадигми розвитку суспільства сформувані сучасне економічне мислення та світогляд студентів, забезпечити оволодіння ними знаннями та методами історичного аналізу економічних процесів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи економічної теорії» є:

1. формулювання сучасного економічного мислення та світогляд студентів;
2. оволодіння знаннями та методами аналізу економічних законів, процесів;
3. сприяння усвідомленню значимості економічних законів та категорій які в узагальненому вигляді виражають властивості економічних явищ і процесів;
4. засвоєння необхідного обсягу знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної та економічної компетентності майбутніх фахівців;
5. забезпечення цілісного уявлення про функціонування економіки на національному і загальносвітовому рівнях і дають їм можливість виробити грамотну господарську поведінку в умовах ринкової системи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основне коло проблем, що вивчає економічна теорія та її місце і роль в системі економічних наук;
- зміст основних термінів, понять і категорій економічної теорії;
- сутність основних економічних законів функціонування і розвитку економічних систем різного типу;
- основні особливості та загальну характеристику фундаментальних положень з економічної теорії;

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- аналізувати економічні системи та їх розвиток, економічні погляди різних течій;
- вміти користуватися основними термінами, поняттями і категоріями економічної теорії;
- самостійно аналізувати та систематизувати економічні процеси і явища господарського життя країни;
- засвоїти предмет і метод економічної теорії;
- усвідомити сутність основних економічних законів і категорій;
- користуватися економічною інформацією, почерпнутою з різних джерел.

Набуття компетентностей (ОП «Економічна кібернетика»):

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Набуття компетентностей (ОП «Цифрова економіка»):

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Тема 1. Економічна теорія як наука

Зародження економічних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії. Продуктивні сили (виробничі ресурси): їх структура та ефективність використання. Економічні виробничі відносини: організаційно-економічні та соціально-економічні. Економічні категорії та економічні закони. Класифікація економічних законів, їх пізнання та використання.

Методи економічної теорії: загальнонаукові та спеціальні. Метод наукової абстракції. Аналіз і синтез. Поєднання кількісного та якісного аналізу історичного та логічного підходу. Суспільна практика. Соціально-економічний експеримент. Статистичні методи.

Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних знань. Економічна теорія та економічна політика. Завдання економічної теорії в умовах переходу України до ринкової економіки.

Тема 2. Рухливі сили економічного розвитку

Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростання потреб. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія.

Суспільне виробництво. Чинники виробництва та їх взаємодія. Класифікація чинників виробництва: робоча сила, предмети праці і засоби праці; земля, капітал, праця, підприємницька здібність; інформаційний та екологічний чинники в постіндустріальному суспільстві. Виробничий потенціал суспільства і обмеженість ресурсів. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники. Система економічних виробничих відносин. Продукт та стадії його руху. Структура суспільного виробництва: матеріальне виробництво і соціальна сфера.

Тема 3. Економічні системи суспільства. Відносини власності в економічній системі

Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації. Формаційний підхід і класифікація типів економічних систем: чистий капіталізм (ринкова економіка), командно-адміністративна система, сучасні змішані системи, перехідні економічні системи. Цивілізаційний підхід до класифікації економічних систем: доіндустріальна (аграрна), індустріальна, постіндустріальна. Сутність власності. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види і форми власності. Еволюція форм власності.

Багатоманітність форм власності в змішаній економіці. Новітні тенденції в розвитку власності в постіндустріальному суспільстві.

Роздержавлення власності як загальноекономічний процес та його особливості в умовах перехідної економіки постсоціалістичних країн. Механізм роздержавлення. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи, методи. Особливості в Україні. Форми власності в Україні.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва.

Товар і гроші.

Генезис форм господарства. Натуральне виробництво: сутність і риси. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва.

Товарна форма виробленого продукту та послуг. Споживча вартість і вартість товару. Мінова вартість.

Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості.

Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

Становлення та еволюція грошових відносин. Історія розвитку грошей. Концепції походження грошей: раціоналістична, еволюційна, функціональна. Функції грошей. Еволюція і форми грошей.

Грошовий обіг і його закони. К.Маркс, І.Фішер та сучасні економісти про закони грошового обігу. Поняття інфляції.

Грошова система та її елементи. Основні типи грошових систем.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Сутність ринку. Об'єктивні умови його виникнення та характерні риси. Структура ринку. Класифікація та види ринків. Механізм ринкового саморегулювання: попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція.

Попит. Крива попиту. Закон попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту, ціна пропозиції. Функції ціни. Система цін.

Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство. Функції ринку.

Недоліки ринкового механізму і необхідність державного регулювання. Моделі ринкової економіки. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура. Шляхи переходу до ринку. Особливості переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки. Суперечності перехідного періоду та шляхи їх подолання.

Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи. Біржі та їх місце в ринковій економіці. Види бірж. Товарна біржа, її функції та класифікація. Товарні біржі в Україні. Фондова біржа та її функції. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Біржові індекси. Українська фондова біржа (УФБ). Види цінних паперів в Україні. Валютна біржа. Українська міжбанківська валюта біржа (УМВБ) та її функції. Біржа праці та її функції. Служба зайнятості в Україні. Банки та банківська система. Операції банків та їх функції. Типи банків. Небанківські фінансово-кредитні установи. Банківська система України та проблеми її формування.

Тема 6. Суб'єкти ринкової економіки. Підприємництво і підприємство.

Домогосподарство

Мікроекономічний рівень і суб'єкти господарювання: підприємства, (фірми), домогосподарства. Поняття підприємницької діяльності. Функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємницької діяльності. Суб'єкти, об'єкти та види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності. Особливості

підприємництва в Україні. Підприємство (фірма) – первинна ланка ринкової економіки. Види підприємств та їх об'єднань в Україні.

Капітал (фонди) – матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення. Обороти капіталу. Час обороту. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Маркетинг та менеджмент підприємства.

Структура капіталу (фондів). Основний капітал (фонди). Фізичний і моральний знос. Амортизація. Норма амортизації. Значення прискореної амортизації в умовах НТР. Капіталовіддача та капіталомісткість. Обороти капіталу (фонди): сутність, структура та показники ефективності використання. Капітал сфери обігу. Обороти засоби.

Економічна сутність домогосподарства. Місце домогосподарств в економічному житті суспільства та їх функції. Доходи домогосподарств, їх джерела та розподіл. Витрати на споживання. Заощадження домогосподарств.

Тема 7. Витрати виробництва і прибуток

Сутність витрат виробництва. Класифікація витрат виробництва в ринковій економіці: зовнішні і внутрішні; постійні та змінні; витрати в короткому та довгому періоді; граничні витрати; середні витрати; валові витрати.

Собівартість продукції, її види та структура. Шляхи зниження собівартості. Прибуток: сутність та функції. Теорії прибутку. Бухгалтерський, економічний і нормальний прибуток. Розподіл прибутку за основними напрямками його використання. Норма прибутку і чинники, що її підвищують. Рентабельність. Норма рентабельності. Інші форми прибутку: підприємницький дохід, позичковий відсоток, торговий прибуток.

Тема 8. Особливості підприємництва в агропромисловому комплексі

Сільськогосподарське виробництво як особлива сфера вкладання капіталу. Аграрні відносини, їх специфіка і місце в економічній системі. Земельні відносини. Форми власності на землю і форми землекористування. Особливості проведення аграрної реформи в Україні. Рентні відносини. Рента і орендна плата. Види ренти: диференціальна, абсолютна, монополярна. Ціна землі та її динаміка в розвинутих країнах. Агропромислова інтеграція та її форми. Агропромисловий комплекс (АПК), його функції та структура. Роль і місце агробізнесу в системі АПК розвинутих країн. Економічний механізм функціонування системи агробізнесу. Розвиток нових форм господарювання в АПК України.

Тема 9. Відтворення та економічне зростання. Економічні цикли

Сутність суспільного відтворення та його види. Зміст і типи економічного зростання. Новий тип економічного зростання. Рушійні сили економічного зростання. Нагромадження та інвестиції. Види нагромадження. Норма нагромадження. Макроекономічні показники. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад та вартісна форма суспільного продукту. Проблема “повторного рахунку”. Методи обчислення суспільного продукту: система національних рахунків (СНР) і система балансу народного господарства (БНГ).

Сучасні форми суспільного продукту: валовий суспільний продукт (ВСП), кінцевий суспільний продукт (КСП), валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід (НД). Виробництво, розподіл і використання національного доходу. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення. Національне багатство України.

Економічна рівновага і циклічність. Сутність економічного циклу. Теорії економічних циклів. Види циклів: короткі, середні, довгі. Фази економічних циклів. Національні та світові економічні цикли. Особливості циклічного розвитку за сучасних умов.

Безробіття і зайнятість населення. Повна і неповна зайнятість. Природний рівень безробіття. Види безробіття та його соціальні наслідки. Проблеми політики зайнятості в Україні.

Інфляція: причини, види та соціально-економічні наслідки. Крива Філіпса. Забезпечення стабільності купівельної спроможності грошової одиниці. Грошові реформи. Особливості грошової реформи в Україні.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

Сутність доходів населення, їх види та джерела формування. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект. Орендний дохід. Процент на капітал.

Заробітна плата – основна форма доходів населення. Економічна природа зарплати. Форми і системи зарплати. Номінальна та реальна заробітна плата. Індексація доходів населення. Система соціального партнерства.

Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення. Сукупний сімейний дохід. Пенсійне забезпечення та його види. Пенсійна реформа в Україні. Сімейний бюджет. Структура використання сімейних доходів. Компенсаційна політика держави.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Державне регулювання як складова частина господарської системи. Економічні функції держави в ринковій економіці. Принципи урядової економічної політики.

Сучасні моделі державного регулювання економіки. Кейнсіанська і неокласична моделі державного регулювання економіки. Монетаристське трактування економічної ролі держави. Форми і методи регулювання економіки державою. Бюджетна, податкова, грошово-кредитна політика держави. Планування, прогнозування і програмування розвитку народного господарства. Участь держави в національному виробництві. Соціальна політика держави. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва. Антиінфляційна економічна політика держави. Державна система управління природоохоронної діяльності. Економічний механізм природокористування відповідно до чинного законодавства. Закон обмеження природних ресурсів. Механізм відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення законодавства про охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів.

Поняття фінансово-кредитної системи. Сутність і функції фінансів. Структура та джерела формування фінансів. Державний бюджет. Бюджетна система. Доходи і видатки бюджету. Бюджетний дефіцит і шляхи його подолання. Консолідований бюджет. Місцеві бюджети. Фінанси підприємств, їх структура та функції. Податки. Функції та види податків. Принципи побудови податкової системи. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Політика державних видатків.

Поняття кредитної системи та її структура. Необхідність, сутність та джерела кредиту. Форми, функції та принципи кредиту. Кредитні засоби та механізм їх використання. Роль кредиту в перерозподілі національного доходу та підвищенні ефективності суспільного виробництва. Позичковий відсоток, його сутність, функції. Особливості формування банківського відсотка в Україні.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Об'єктивні передумови виникнення світового господарства: розвиток світового ринку, міжнародний поділ праці, інтернаціоналізація господарського життя. Глобалізація сучасної світової економіки.

Поняття світового господарства та етапи його розвитку. Сутність, функції та закономірності розвитку світового господарства. Нерівномірність розвитку окремих регіонів та міжнародна інтеграція. Створення єдиного європейського економічного простору. Система міжнародних економічних відносин. Світова торгівля, її види та структура. Міжнародна валютна система. Валютний курс. Європейська валютна система. Міжнародний валютний фонд і його функції. Вивіз капіталу. Причини та соціально-економічні наслідки вивозу капіталу. Науково-технічне співробітництво. Міжнародна міграція робочої сили. Причини міжнародної трудової міграції. Основні напрями трудової міграції. Міжнародні фінансово-економічні організації та їх роль у сучасній економіці. Валютні економічні зони.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Паливно-енергетична та сировинна залежність.

Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зuboжіння, голоду і хвороб у світі.

Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ТА ЇЇ ТЕОРЕТИЧНІ НАПРЯМИ

Тема 1. Предмет і метод дослідження сучасної економічної теорії

Предмет курсу “Сучасні економічні теорії”. Методико-методологічні підходи до аналізу історії розвитку сучасних економічних теорій. Історичні і логічні методи дослідження. Співвідношення між економічними теорією та методологією. “Деїдеологізація” та виникнення “нової ідеології”. Основні сучасні моделі розвитку економічної теорії.

Тема 2. Генезис сучасних економічних теорій

Економічна думка стародавнього Світу. Пам'ятки економічної думки Стародавнього Єгипту.

Закони царя Хаммурапі. Економічна думка Стародавньої Азії (Індії, Китаю). Конфуціанство, легізм, даосизм, моїзм, трактат „ Гуань-цзи”, збірник праць „ Лунь юй”.

Економічна думка Стародавньої Греції. Економічні ідеї грецьких античних мислителів (Ксенофонт, Платон, Арістотель). Економіка і хрематистика.

Економічна думка Стародавнього Риму (Катон Старший, Варрон, Гракхи, Колумелла).

Вчення про раціональне ведення господарства. Економічна основа Римського права.

Тема 3. Економічна думка меркантилізму

Особливості економічного розвитку в епоху середньовіччя. Економічні ідеї в арабських країнах. Теорія суспільного прогресу Ібн-Хальдуна.

Релігійно-етична форма економічних поглядів у католицизмі. Економічні ідеї канонічного права у вченні Фоми Аквінського (Аквінату). Соціально-економічні ідеї Реформації як відображення кризи феодального світогляду та становлення духу підприємництва. Доктрина Кальвіна. Соціальні утопії пізнього середньовіччя. Т.Мор, Т.Кампанелла.

Економічна думка Західної Європи в період середньовіччя. Зародження економічної думки України в період Середньовіччя (XII–XIV ст.). Київська Русь у найважливіших літературних джерелах XI - XII ст. Економічна думка Стародавньої Русі. "Руська Правда". Економічна думка в Україні в добу середньовіччя.

Перші економічні школи. Меркантилізм - теорія і практика. Особливості економічного розвитку в епоху середньовіччя. Умови виникнення та етапи розвитку меркантилізму. Теорія грошового балансу раннього меркантилізму. В.Стаффорд (Англія), Г.Скаруффі (Італія). Теорія торгового балансу пізнього меркантилізму. Т.Мен (Англія), А. Монкретєн (Франція). Соціально-економічні погляди Б.Хмельницького. Економічна політика меркантилізму і сучасність.

Тема 4. Класичний етап розвитку економічної науки

Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної економічної школи. У.Петті – основоположник класичної політичної економії в Англії. Теорія цінності. Заробітна плата. Земельна рента і ціна землі. Залишки меркантилістичних уявлень У. Петті.

П.Буагільбер – засновник класичної політекономії у Франції. Критика меркантилізму та захист сільського господарства. Теорії цінності, багатства, грошей.

Економічна школа фізіократів. Ф.Кене, А.Тюрго. Вчення про чистий продукт. Аналіз капіталу. Проблема відтворення суспільного продукту в книзі Ф.Кене "Економічна таблиця". Радикальні буржуазні реформи А.Тюрго. Фізіократи проти державного втручання в економіку.

Економічне вчення А.Сміта. Його книга "Дослідження про природу і причини багатства народів". А.Сміт про "економічну людину" і принцип "невидимої руки", про джерела росту багатства та поділ праці. Теорія цінності. Вчення про доходи: заробітну плату, прибуток і ренту. Визначення капіталу. Вчення про продуктивну і непродуктивну працю.

Економічна система Д.Рікардо. Книга "Начала політекономії і оподаткування". Розвиток трудової теорії цінності. Трактатування капіталу. Вчення про прибуток, заробітну плату. Теорія земельної ренти. Гроші. Проблема відтворення і реалізації.

Розвиток ідей класичної школи в Західній Європі першої половини XIX ст. Завершення класичної політекономії у працях Дж.С. Мілля, його внесок в розвиток неокласичного аналізу.

Послідовники та опоненти класичної школи. Ж.Б.Сей та його теорія трьох факторів виробництва. Теорія ринкової рівноваги. Теорія реалізації. Т.Р.Мальтус: "Закон народонаселення".

Значення ідей класичної школи для сучасності.

Тема 5. Маржинальний напрям в економічній науці

Маржиналізм. Становлення неокласичної традиції в економічній теорії. Маржинальна революція.

Історичні умови виникнення маржиналізму. Маржиналізм як переоцінка цінностей класичної політекономії. Попередники маржиналізму. Г.Госсен, О.Курно, Г.Тюнен. Перший етап розвитку маржиналізму. Австрійська школа граничної корисності. К.Менгер, Є.Бем-Баверк, Ф.Візер. Другий етап маржинальної революції. Формування неокласичної традиції в західній політекономії в другій половині XIX – на поч. XX ст.

Кембриджська школа. А.Маршалл і його праця "Принципи економікс". Теорія ціни, попиту та пропозиції, економічної рівноваги, корисності.

Американська школа маржиналізму. Д.Б.Кларк, його теорії статичної і динамічної, граничної продуктивності.

Зародження історичної школи в Німеччині. Історичні передумови виникнення німецької історичної школи. Стара історична школа в Німеччині. Вільгельм Рошер. Бруно Гільдебранд. Карл Кніс. Нова історична школа в Німеччині. Густав Шмоллер. Луйо Брентано. Карл Бюхер. Вернер Зомбарт. Макс Вебер.

Тема 6. Еволюція кейнсіанства, його основні напрями і теорії.

Історичні передумови виникнення кейнсіанства. Дж.М.Кейнс – видатний вчений економіст XX ст. Книга Дж.М.Кейнса "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей". Макроекономічна модель Кейнса.

Сутність теорії ефективного попиту. Основний психологічний закон. Значення інвестиційного попиту. Заощадження та інвестиції, їх взаємозв'язок. Теорія мультиплікатора. Економічна програма Дж.М. Кейнса. Державне регулювання економіки.

Поширення кейнсіанства в різних країнах. Неокейнсіанство. Теорії циклу і економічного зростання. Принципи акселератора. А.Хансен. С.Харріс. Теорії "економічної динаміки" Р.Харрода (Англія) та "економічного зростання" Є.Домара.

Посткейнсіанство. Дж.Робінсон, Т.Сраффа (ліве кейнсіанство). Н.Калдор. Проблеми економічного зростання і розподілу в посткейнсіанських теоріях. Теорія недосконалої конкуренції Дж.Робінсон. Теорія монополістичної конкуренції Ед.Чемберліна.

Кейнсіанська теорія та економічна політика.

ТЕМА 7. Теорії неокейнсіанства і посткейнсіанства.

Теорія економічного зростання Р.Харрода та її відмінність від методології дослідження Дж.Кейнса. Рівняння фактичного темпу росту. Рівняння гарантованого темпу росту. Рівняння природного темпу росту. Практична програма Р.Харрода. Особливості теорії циклу А.Хансена. Концепції циклу. Взаємодії мультиплікатора і акселератора. Історично-економічний аналіз. Заходи державного регулювання. Критика неокейнсіанської економічної політики. Неокласичний (кейнсіансько-неокласичний синтез). Сучасне кейнсіанство. Ліве кейнсіанство. Посткейнсіанство.

ТЕМА 8. Сучасні концепції неолібералізму і соціальної школи.

Відродження економічного лібералізму Ф.фон Хайеком. Особливості методології дослідження концепції спонтанного ринкового порядку. Протиставлення монетаризму і кейнсіанства. Методологічні основи теорії економічного зростання. Теорії економічного росту Дж.Міда. Практичні рекомендації. Концепції планування валютних

курсів. Теорія міжнародного руху капіталів. Неоліберальні концепції державного регулювання економіки. Принципи неолібералізму. Ордолібералізм. Соціальне ринкове господарство. Модель ринкового господарства.

ТЕМА 9. Монетаризм як основна школа сучасної неокласики

Теорія і практика сучасного монетаризму. Монетарна система М.Фрідмана. Ключеві положення сучасного монетаризму. Теорія інфляції і безробіття. Інструментарій державного регулювання. Теорія перманентного і номінального доходу М.Фрідмана.

ТЕМА 10. Теорії економічного неоконсерватизму

Теорія інфляції і безробіття. Інструментарій державного регулювання. Теорія перманентного і номінального доходу М.Фрідмана. Концепція перманентного доходу. Коефіцієнт кореляції і його значення. Динаміка обсягів грошової маси. Рівняння номінального доходу. Теорія Рациональних очікувань і “нова класична макроекономіка.

ТЕМА 11. Соціально-інституціональні технократичні теорії.

Методологічні особливості та еволюція інституціоналізму. Соціально-правовий інституціоналізм. Торстен Варлен. Критика капіталізму. Ідея суперечностей еволюційного розвитку. Уявлення про майбутнє суспільство. Джон Роджерс Коммонс. “Юридично-мінова концепція” суспільного розвитку. “Розумна цінність”. Критика класиків і неокласиків “Інституціональна економіка”. Теорія “соціального конфлікту”. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм. Уеслі Клер Мітчелл. Рух виробництва, грошей, ціни. Циклічний характер капіталістичного відтворення. Соціальний (індустріально-технологічний) інституціоналізм. Джон Кеннет Гелбрейт.

ТЕМА 12. Теоретично методологічні засади, структура та основні теорії неінституціоналізму.

Теорія трансакційних витрат. Економічна теорія прав власності. Теорема Р.Коуза. Теорія суспільного вибору. Джеймс М.Б'юкенен. Теорії трансформації капіталізму. Теорія “народного капіталізму”. М.Надлер, С.Чейз, Дж.М.Кларк, М.Сальвадорі. Теорія “дифузії власності”. Теорія “управлінської революції”. Дж. Бернхем, Р.Лернер, Т.Ніколс. Теорія “революції в доходах”. С.Кузнець, Е.Хансен. Концепція “колективного капіталізму”. Г.Мінза та А.Берлі. Концепція “соціального партнерства”. Р.Арон, Е.Галер. Теорії “індустріального суспільства”. П.Дракер. Уолт Ростоу. Жак Еллюль. Концепція “постіндустріального суспільства”. Д.Белл. Концепції футурології. Концепція - “ехнотронної ери” З.Бжежинського. Д.Тоффлер. Жан Фурастьє.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасна економічна теорія»
для повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	с	с.р		л	с	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовний модуль I. Загальні основи економічного розвитку									
Тема 1. Економічна теорія як наука	1	5	1	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Рушійні сили економічного розвитку	1	6	1	2	3	-	-	-	-
Тема 3. Економічні системи суспільства. Відносини власності в економічній системі	2	6	1	2	3	-	-	-	-
Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші.	2	7	2	2	3	-	-	-	-
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3	7	2	2	3	-	-	-	-
Тема 6. Суб'єкти ринкової економіки. Підприємництво і підприємство. Домогосподарство	3	6	1	2	3				
Тема 7. Витрати виробництва і прибуток	4	7	2	2	3				
Тема 8. Особливості підприємництва в аграрному секторі	4	5	1	1	3				
Тема 9. Відтворення та економічне зростання. Економічні цикли	5	6	1	2	3	-	-	-	-
Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл	5	6	1	2	3	-	-	-	-
Тема 11. Держава та її економічні функції	6	6	1	2	3	-	-	-	-
Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	6	5	1	1	3	-	-	-	-
Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	7	4	-	1	3	-	-	-	-
Разом за змістовним модулем I.		76	15	23	38				
Змістовний модуль II. Методологія економічної науки та її теоретичні напрями									
Тема 1. Предмет і метод дослідження сучасної економічної теорії	8	3	-	1	2				
Тема 2. Генезис сучасних економічних теорій	9	6	1	2	3				
Тема 3. Економічна думка меркантилізму	9	6	1	2	3				
Тема 4. Класичний етап розвитку економічної науки	10	8	2	2	4				
Тема 5. Маржинальний напрям в економічній науці	11	7	2	2	3				

Тема 6. Еволюція кейнсіанства, його основні напрями і теорії.	11	8	2	2	4				
Тема 7. Теорії неокейнсіанства і посткейнсіанства.	12	7	2	2	3				
Тема 8. Сучасні концепції неолібералізму і соціальної школи.	12	7	2	2	3				
Тема 9. Монетаризм як основна школа сучасної неокласики	13	6	1	2	3				
Тема 10. Теорії економічного неоконсерватизму	13	4	-	1	3				
Тема 11. Соціально-інституціональні технократичні теорії	14	5	-	2	3				
Тема 12. Теоретично методологічні засади, структура та основні теорії неінституціоналізму	15	7	2	2	3				
Разом за змістовним модулем II.		74	15	22	37	-	-	-	-
Усього годин		150	30	45	75	-	-	-	-

4. Теми семінарських занять

№ з/ п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Економічна теорія як наука	2
2	Тема 2. Рушійні сили економічного розвитку	2
3	Тема 3. Економічні системи суспільства. Відносини власності в економічній системі	2
4	Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші.	2
5	Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2
6	Тема 6. Суб'єкти ринкової економіки. Підприємництво і підприємство. Домогосподарство	2
7	Тема 7. Витрати виробництва і прибуток	2
8	Тема 8. Особливості підприємництва в аграрному секторі	1
9	Тема 9. Відтворення та економічне зростання. Економічні цикли	2
10	Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл	2
11	Тема 11. Держава та її економічні функції	2
12	Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	1
13	Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	1
14	Тема 14. Предмет і метод дослідження сучасної економічної теорії	1
15	Тема 15. Генезис сучасних економічних теорій	2
16	Тема 16. Економічна думка меркантилізму	2
17	Тема 17. Класичний етап розвитку економічної науки	2
18	Тема 18. Маржинальний напрям в економічній науці	2
19	Тема 19. Еволюція кейнсіанства, його основні напрями і теорії.	2
20	Тема 20. Теорії некейнсіанства і посткейнсіанства.	2
21	Тема 21. Сучасні концепції неолібералізму і соціальної школи.	2
22	Тема 22 Монетаризм як основна школа сучасної неокласики	2
23	Тема 23. Теорії економічного неоконсерватизму	1
24	Тема 24. Соціально-інституціональні технократичні теорії	2
25	Тема 25. Теоретично методологічні засади, структура та основні теорії неоінституціоналізму	2

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ
з дисципліни
«СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Предмет і методи економічної теорії.
2. Економічні категорії та економічні закони.
3. Функції економічної теорії. Економічна теорія та економічна політика.
4. Суспільне виробництво та його структура економічної теорії.
5. Зародження та основні етапи розвитку економічної теорії.
6. Процес праці та його елементи.
7. Чинники виробництва та їх взаємодія.
8. Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростаючих потреб.
9. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія.
10. Сучасні економічні теорії.
11. Сутність і види економічної діяльності.
12. Економічна ефективність суспільного виробництва та її показники.
13. Сутність і основні структурні елементи економічної системи.
14. Типи економічних систем та критерії їх кваліфікації.
15. Результативні показники економічної діяльності.
16. Національний дохід і національне багатство як показники результативності суспільного виробництва.
17. Продуктивні сили суспільства – головний елемент економічної системи.
18. Виробничі відносини, їх види та роль у економічній системі.
19. Економічне зростання і відтворення суспільного продукту.
20. Фактори економічного зростання.
21. Періодизація економічного зростання.
22. Економічний та соціальний прогрес, їх взаємозв'язок та рушійні сили.
23. Рушійні сили соціально-економічного розвитку суспільства.
24. Сутність власності, її місце у системі економічних відносин.
25. Об'єкти і суб'єкти власності.
26. Різноманітність форм власності в змішаній економіці.
27. Форми власності в Україні.
28. Роздержавлення та приватизація: принципи, методи, наслідки.
29. Генезис форм господарства.
30. Натуральне господарство та його основні риси.
31. Товарне виробництво: суть, умови виникнення та основні форми.
32. Товар та його властивості.
33. Теорії вартості та їх різновиди.
34. Закон вартості: суть, механізм дії та функції.
35. Виникнення, суть і функції грошей.
36. Історія розвитку грошей в Україні.
37. Грошовий обіг і його закони.
38. Грошова система та її елементи. Основні типи грошових систем.
39. Інфляція: сутність причини, види та соціально-економічні наслідки.
40. Шляхи подолання інфляції.
41. Поняття ринку, його характерні риси та функції.
42. Структура та види ринків.
43. Ринковий механізм та його основні елементи: попит, пропозиція, ринкова ціна та конкуренція.

44. Попит і фактори, що його визначають. Закон попиту.
45. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції.
46. Моделі переходу до ринкової економіки.
47. Концепція соціально орієнтованої економіки України.
48. Сутність та функції ціни .
49. Види цін та методи ціноутворення.
50. Особливості регулювання цін в країнах ринкової економіки.
51. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції.
52. Методи конкурентної боротьби.
53. Моделі ринкової економіки. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура.
54. Необхідність та особливості переходу економіки України до ринку.
55. Монополії, їх види та вплив на ринкову систему.
56. Антимонопольна діяльність держави.
57. Ринкова інфраструктура та її основні елементи.
58. Біржі та їх місце в ринковій економіці. Види бірж.
59. Товарна біржа, види біржових угод.
60. Фондова біржа, її основні функції. Біржові індекси. Види цінних паперів в Україні.
61. Біржа праці та її функції. Служба зайнятості в Україні.
62. Банки та банківська система.
63. Види цінних паперів.
64. Підприємництво: суть, функції та принципи.
65. Види та форми підприємницької діяльності.
66. Підприємство (фірма) – первинна ланка ринкової економіки. Види підприємств в Україні.
67. Види підприємств за організаційно-правовими формами.
68. Економічна сутність домогосподарств та їх функції.
69. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення.
70. Основний капітал (фонди), його фізичний та моральний знос.
71. Оборотний капітал підприємства.
72. Оборотні засоби, їх структура та шляхи прискорення обороту.
73. Витрати виробництва, їх суть та види.
74. Прибуток підприємства: суть та види.
75. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності у сільському господарстві.
76. Аграрні відносини, їх специфіка і місце в економічній системі.
77. Особливості проведення аграрної реформи в Україні.
78. Рентні відносини, основні види ренти.
79. Диференціальна земельна рента, її види та суть.
80. Агропромислова інтеграція та її форми.
81. Агропромисловий комплекс (АПК), його функції та структура.
82. Агробізнес як складова частина підприємництва.
83. Основні елементи механізму агробізнесу.
84. Види доходів населення та джерела їх формування.
85. Заробітна плата, її види, форми та системи.
86. Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення.
87. Сімейні доходи, структура їх використання.
88. Номінальна і реальна заробітна плата.
89. Сутність, функції та структура фінансів.

90. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і шляхи його подолання.
91. Податки: суть, функції та види.
92. Поняття кредитної системи та її структура.
93. Необхідність, суть, джерела та форми кредиту.
94. Сутність суспільного відтворення та його види.
95. Зміст і типи економічного зростання. Новий тип економічного зростання.
96. Сучасні форми суспільного продукту.
97. Сутність та види економічних циклів. Особливості циклічного розвитку за сучасних умов.
98. Циклічність суспільного відтворення.
99. Особливості економічної кризи в Україні та її причини.
100. Державне регулювання як складова частина господарської системи. Економічні функції держави в ринковій економіці.
101. Форми і методи регулювання економіки державою
102. Сучасні моделі державного регулювання економіки.
103. Сутність та основні риси світового господарства.
104. Системи міжнародних економічних відносин.
105. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство.
106. Предмет, метод, етапи "Історії економічної думки".
107. Функції економічної думки, її місце у системі наук.
108. Економічна думка цивілізації Стародавнього Сходу.
109. Економічна думка цивілізації Стародавнього Сходу. Індія.
110. Економічна думка цивілізації Стародавнього Сходу. Китай.
111. Економічна думка Стародавньої Греції. Ксенофонт, Платон, Аристотель.
112. Економічна думка Стародавнього Риму. Катон, Варрон, Колумелла, брати Гракхи.
113. Економічна думка Європи в епоху Середньовіччя. Західна Європа.
114. Економічна думка Європи в епоху Середньовіччя. Арабські країни.
115. Передумови, етапи розвитку та історичне значення меркантилізму.
116. Особливості меркантилізму в Англії. Т. Мен, У. Стаффорд.
117. Особливості меркантилізму у Франції. А. Монкретьєн, Ж.Б. Кольбер.
118. Особливості меркантилізму в Італії. А. Серра, Г. Скаруффі.
119. Особливості меркантилізму в Україні. Б. Хмельницький.
120. Виникнення і характерні особливості класичної політичної економії.
121. Економічне вчення А. Сміта
122. Економічна теорія фізіократів у Франції. Ф. Кене.
123. Політична економія Ж.Б. Сея.
124. Економічне вчення Т. Мальтуса.
125. Теоретична система Д. Рікардо.
126. Передумови виникнення і методологічні принципи маржиналізму.
127. Австрійська школа маржиналізму. К. Менгер.
128. Австрійська школа маржиналізму. Є. Бем-Баверк.
129. Австрійська школа маржиналізму. Ф. Візер.
130. Кембриджська школа. А. Маршалл.
131. Американська школа маржиналізму Дж. Б. Кларка.
132. Історичні передумови виникнення і сутність кейнсіанства.
133. Теоретична система Дж. М. Кейнса.
134. Теорії "економічної динаміки" Р. Харрода та "економічного зростання" О. Домара.
135. Теорії монополії та конкуренції. Дж. Робінсон, Е. Чемберлін.

136. Учення про виробничу функцію. Функція Кобба-Дугласа.
137. Економічна динаміка Й. Шумпетера.
138. Модель економічного зростання Р.Солоу
139. Неолібералізм та його школи.
140. Німецький ордолібералізм та розвиток теорії соціального ринкового господарства. В.Ойкен.
141. Німецький ордолібералізм та розвиток теорії соціального ринкового господарства. А.Мюллер-Армак.
142. Німецький ордолібералізм та розвиток теорії соціального ринкового господарства. Л.Ерхард;
143. Чиказька школа монетаризму. М. Фрідмен.
144. Американський інституціоналізм початку ХХ ст. передумови, риси, етапи.
145. Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена.
146. Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Р. Коммонса.
147. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм В. Мітчелла.
148. Теорія трансакційних витрат. Економічна теорія прав власності Р. Коуз.
149. Теорія суспільного вибору Дж. Б'юкенена

КОМПЛЕКТ ТЕСТІВ
з дисципліни
«СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Питання 1. В якій з відповідей найповніше і найглибше розкрито предмет економічної теорії:	
1	це наука, що вивчає виробничі відносини в їх взаємодії з продуктивними силами
2	це наука, що вивчає управління підприємствами для досягнення максимального прибутку
3	це наука, що вивчає закони, які управляють виробництвом і розподілом матеріальних благ
4	це наука, що вивчає закони розвитку економічних систем

Питання 2. Кожний продукт праці має здатність задовольняти якусь конкретну потребу людини; така властивість продукту називається:	
1	вартість
2	споживна вартість
3	цінність
4	конкурентоздатність

Питання 3. Гроші - це:	
1	потреба мати кошти для отримання життєвих благ в умовах ринку
2	специфічний товар, все загальна форма вартості, універсальний еквівалент при обміні товарів
3	кошти як матеріальний ресурс суспільного виробництва
4	правильної відповіді немає

Питання 4. Яке з визначень найповніше розкриває зміст категорії “економічна ефективність”:	
1	економічна ефективність – це виробництво, що має найпотужнішу матеріально-технічну базу
2	економічна ефективність – це досягнення найкращих результатів за відносно менших витрат
3	економічна ефективність – це процес постійного збільшення матеріальних благ
4	економічна ефективність – це досягнутий рівень продуктивності праці в суспільному виробництві

Питання 5. Ринок як економічна категорія виражає:	
1	сукупність зв'язків між фазами суспільного відтворення
2	виробничі відносини як форму розвитку продуктивних сил
3	певну сукупність економічних відносин з приводу виробництва життєвих благ з метою їх обміну
4	систему відносин власності у суспільстві

Питання 6. Закон попиту стверджує, що:	
1	перевищення пропонування над попитом призводить до зниження ціни
2	якщо доходи споживачів зростають, вони зазвичай купують більше товарів
3	крива попиту має позитивний нахил
4	якщо ціна товару падає, обсяг запланованих купівель зростає

Питання 7. Олігополія – це така структура ринку, в якій:	
1	є один виробник і продавець продукту
2	декілька фірм-конкурентів виробляють значну частину певного продукту
3	велика кількість фірм-конкурентів виготовляє диференційований продукт
4	велика кількість фірм-конкурентів виготовляє однорідний продукт.

Питання 8. Суспільне відтворення - це:	
1	раціональне використання природних і людських ресурсів виробництва на всіх етапах розвитку суспільства
2	постійному зростанні добробуту населення
3	безперервному відновленні і повторенні суспільного виробництва, усіх елементів економічної системи в їхній взаємодії
4	повному задоволенні зростаючих потреб людей, колективів і країни в цілому

Питання 9. Фінанси як економічна категорія - це:	
1	гроші і відповідні доходи від трудової діяльності
2	грошові кошти, які обслуговують товарообіг, сприяють просуванню продукції до споживача
3	кошти, що належать різним суб'єктам і забезпечують їх внутрішні потреби
4	відносини з приводу задоволення потреб суспільного відтворення у грошових ресурсах

Питання 10. Агропромислова інтеграція - це:	
1	об'єднання різноманітних видів економічної діяльності
2	об'єктивний процес встановлення прямих сталих зв'язків сільського господарства з іншими галузями на основі спільного виробничого циклу в єдиній системі відтворення
3	спеціалізація сільськогосподарського виробництва в економічній системі суспільства
4	різноманітна діяльність у сільському господарстві, включаючи зовнішньоекономічні зв'язки

Питання 11. Чим не торгують на ринку інтелектуальної власності:	
1	патентами
2	ліцензіями
3	товарними знаками
4	економіко-математичними програмами

Питання 12. Якщо економічна влада централізована, основним економічним суб'єктом виступає держава, ринок не виконує функцію регулятора економіки, а в поведінці економічних суб'єктів загальний інтерес домінує над особистим, то це:	
1	ринкова економіка (чистий капіталізм)
2	змішана економіка
3	традиційна економіка
4	командна економіка

Питання 13. За тривалістю розрізняють економічні цикли:	
1	тимчасові та постійні
2	короткі, середні та довгі
3	динамічні й статичні
4	об'єктивні та суб'єктивні

Питання 14. Економічна криза - це:	
1	порушення ринкової рівноваги, неефективність підприємницької діяльності, банкрутства частини підприємств
2	недостатнє державне регулювання економіки, нездатність забезпечити планомірний розвиток господарства
3	негативний вплив зовнішніх факторів на розвиток національного виробництва, загострення економічної безпеки суспільства
4	спад виробництва, глибокий розлад економічної системи

Питання 15. Глобальними проблемами вважаються:	
1	ті, що сприяють виживанню і розвитку людей за екстремальних умов
2	ті, що є всезагальними, загрожують людству в цілому і потребують об'єднання зусиль усіх країн для їх вирішення
3	ті, що породжені науково-технічними революціями, оновленнями технологій виробництва
4	ті, що означають міжнародне співробітництво в усіх сферах економіки задля добробуту людей

Питання 16. Встановіть відповідність між властивостями товару та їхніми характеристиками:	
1. Споживча вартість	А. Уречевлена в товарах і послугах суспільно-необхідна праця та відносини між суб'єктами господарювання
2. Вартість	Б. Здатність товару обмінюватись на інші товари в певних пропорціях
3. Мінова вартість	В. Здатність товару задовольняти певну потребу людини

Питання 17. Встановіть відповідність між категоріями та їх визначенням:	
1. Амортизація	А. різниця між валовим доходом та економічними витратами виробництва
2. норма прибутку	Б. мінімальний дохід, який стимулює підприємця продовжувати справу, залишаючись у певній сфері бізнесу
3. нормальний прибуток	В. відсоткове відношення маси прибутку до всього авансованого капіталу
4. економічний прибуток	Г. процес поступового перенесення вартості основного капіталу на новостворену продукцію в міру його зношування

Питання 18. Встановіть відповідність між категоріями та їх визначенням:	
1. орендна плата	А. платіж, який орендар вносить власнику землі за користування земельною ділянкою
2. аграрні відносини	Б. організаційно-економічна форма інтеграції сільськогосподарських і промислових видів діяльності
3. агропромисловий комплекс	В. складова частина економічних відносин, які виникають у сільському господарстві з приводу використання землі як головного засобу сільськогосподарського виробництва, а також виробництва, розподілу, обміну і споживання та послуг
4. рента	Г. це економічні відносини у сільському господарстві з приводу землеволодіння, землерозпорядження і землекористування.
5. земельні відносини	Д. дохід із капіталу, землі або майна, що його власники регулярно одержують, не займаючись підприємницькою діяльністю.

Питання 19. Встановіть відповідність між економічними категоріями та їхніми визначеннями:	
1. заощадження	А. частина доходу, яка не сплачується у вигляді податку та не витрачається на купівлю товарів особистого споживання
2. прожитковий мінімум	Б. функціональна залежність між рівнем доходу та тією частиною доходу, що витрачається на споживання
3. споживання домогосподарств	В. вартість набору товарів і послуг, розрахований за нормами і нормативами споживання для забезпечення населення першочерговими життєвими засобами
4. Схильність до споживання	Г. придбання товарів особистого користування та витрати на соціально-культурні та побутові товари

Питання 20. Встановіть відповідність між різними ринками та установами, що їх обслуговують:	
1. ринок праці	А. товарна біржа
2. ринок цінних паперів	Б. державна служба зайнятості
3. ринок грошей	В. фондова біржа
4. ринок нафти	Г. банки

Питання 21. Які основні категорії відносяться до розділів економічної теорії:	
1. мікроекономіка	А. економіка світового господарства
2. мезоекономіка	Б. економіка окремих підкомплексів, галузей, регіонів
3. макроекономіка	В. економіка окремих фірм, домогосподарств або ринків
4. мегаекономіка	Г. національна економіка окремої країни.

Питання 22. Встановіть відповідність між видами доходу та тими хто їх отримує:	
1. Трансфертні платежі	А. Найманий працівник
2. Відсотки	Б. Вкладник капіталу
3. Зарплата	В. Підприємець
4. Прибуток	Г. Пенсіонер

Питання 23. Встановіть відповідність між видами капіталу та критеріями класифікації:	
1. основний і обіговий	А. по відношенню до кількості виробленої продукції
2. постійний і змінний	Б. за сферою функціонування
3. виробничий і невиробничий	В. за характером участі в процесі виробництва і особливостями перенесення вартості на продукцію

Питання 24. Встановіть відповідність між властивостями безробіття та їхніми характеристиками:	
1. Циклічне безробіття	А. Зумовлене рухом робочої сили через невідповідність рівня заробітної плати або умов праці вимогам робітників
2. Фактичний рівень безробіття	Б. Наявний рівень безробіття в країні, сума фрикційного, структурного та циклічного видів безробіття
3. Природний рівень безробіття	В. Виникає через невідповідність між попитом і пропозицією робочої сили внаслідок змін попиту на окремі професії в процесі структурних зрушень в економіці
4. Структурне безробіття	Г. Сума фрикційного та структурного видів безробіття є цілком нормальним і навіть бажаним
5. Фрикційне безробіття	Д. Пов'язане зі спадами ділової активності в умовах циклічних коливань

Питання 25. Встановіть відповідність основних видів підприємницької діяльності їхньому змісту:	
1. виробнича	А. створення товарів і послуг
2. посередницька	Б. сприяння встановленню ділових контактів, укладанню угод на купівлю, продаж товарів і послуг
3. комерційна	В. безпосередня реалізація товарів та послуг
4. страхова	Г. утворення за рахунок населення чи підприємств спеціального фонду коштів і використання його для відшкодування втрат майна від несприятливих явищ

Питання 26. Дайте відповідь одним словом:
Державний бюджет, у якого видатки перевищують надходження називається _____

Питання 27. Назвіть економічну категорію:
_____ – соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан незайнятості частини економічно активного населення.

Питання 28. Назвіть економічну категорію:
_____ – затверджений на законодавчому рівні кошторис грошових доходів і видатків держави, які передбачаються отримати і витратити у майбутньому.

Питання 29. Назвіть економічну категорію:
_____ – грошові документи, що засвідчують право володіння або відносини позики, визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або відсотків, а також забезпечують інші права, що впливають із цих документів, іншим особам.

Питання 30. Назвіть економічну категорію
_____ – все, при допомозі чого люди виготовляють блага (машини, механізми, шляхи сполучення, прилади, технології тощо).

6. Методи навчання.

З дисципліни планується проведення таких видів занять, як лекції, семінари. Навчальним планом передбачено також організацію самостійної роботи студентів.

7. Форми контролю.

Проміжний контроль - модульні роботи; підсумковий контроль - іспит; підсумкова оцінка визначається з урахуванням результатів роботи студентів протягом семестру.

8. Критерії оцінки знань студентів

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни “Історія економіки та економічної думки”. При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Розрахунки рейтингу з дисципліни “Сучасна економічна теорія”

Вивчення дисципліни в робочому навчальному плані передбачено в одному навчальному семестрі:

Лекції – 30 год., практичних занять – 45 год., самостійної роботи – 75 год., що в сумі становить 150 год. (5 кредитів ECTS). Після вивчення дисципліни запланований іспит. Тривалість навчального семестру – 15 тижнів.

Розрахунковий рейтинг з дисципліни становить 100 балів. Рейтинг з навчальної роботи – 70 балів, рейтинг з атестації – 30 балів.

Рейтингові оцінки із змістових модулів

Термін навчання, тижні	Номер змістовного модуля	Навчальне навантаження, годин	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля, бали	
				мінімальна	максимальна
1-7	1	75	2,5	60	100
8-15	2	75	2,5	60	100
Всього	2	150	5	42,0	70,0

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів					
Змістовий модуль 1																				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13								
6	11	9	11	11	6	10	6	9	6	6	6	3								
0-100																				
Змістовий модуль 2																				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T11									
6	9	9	11	11	11	6	9	6	6	6	6	10								
0-100														0-30	0-100					

Примітки. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \times (R_{ОМ}^{(1)} \times K_{ОМ}^{(1)} + R_{ОМ}^{(2)} \times K_{ОМ}^{(2)} + \dots + R_{ОМ}^{(n)} \times K_{ОМ}^{(n)})}{K_{дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = 0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)}) + R_{ДР} - R_{ШТР} \cdot n$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати

20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний R_{штр} не перевищує 5 балів і віднімається від **R_{нр}**. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни КдиС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи КНР(до 70 балів): $I_{\text{дис}} = Y_{\text{Нр}} + Y_{\text{Ат}}$

11. Методичне забезпечення

1. Болгарова Н.К., Пашенко О.В. Економічна теорія: Практикум для студентів вищих навчальних закладів: Навч. посіб. – Київ – 2017 – 383 с.
2. Талавири М.П., Побережець Т.І., Болгарова Н.К. Економічна теорія / Ніжин: П.П. Лисенко М.М., 2016. – 327 с.
3. Болгарова Н.К., Побережець Т.І., Талавири М.П. Історія економічної думки. Навчально-методичний посібник. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 211 с.
4. Болгарова Н.К. Історія економіки та економічної думки / Методичні рекомендації для студентів економічних спеціальностей. К: ТОВ «ЦП «Компринт», 2014. – 90 с.

12. Рекомендована література

1. Білецька А.В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): Навч. пос. 2-ге вид. перероб. та допов. / А.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 688с.
2. Гойчук О.І. Економічна теорія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів 1У рівня акредитації./ О.І. Гойчук, Т.І. Побережець, Н.К. Болгарова, М.П. Талавири. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. – 476 с.
3. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 8-ме вид., переробл. і доповн. – К., Знання, 2012.
4. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / [за ред. С.І. Архирєєва, Н.Б. Решетняк]. – Х. : НТУ “ХПІ”, 2010. – 336 с.
5. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст. / За ред. Козюка В.В., Родіонової Л.А.- К.: Знання. - 2011. – 566 с.
6. Історія економіки та економічної думки: ХХ ст. – початок ХХІ ст. / За ред. Козюка В.В., Родіонової Л.А.- К.: Знання. - 2011. – 582 с.
7. Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О., Поручник А.М. та ін. Історія економічних учень: підручник для вищих навч. закладів, 2005.
8. Леоненко П.М., Юхименко П.І. Історія економічних учень: підручник, 2008.
9. Мазурок П.П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: навч. посібник, 2006.

Інформаційні ресурси

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/381-ekonomichna-teorya-politekonomiya-bazilevich-vd.html>
2. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/24011/politekonomiya/ekonomichna_teoriya
3. Костюк В.С. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebniks.net/book/259-ekonomichna-teoriya-navchalnij-posibnik-kostyuk-vs.html>
4. Білецька Л.В. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk745736.pdf>
5. Сірко А.В. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://textbook.com.ua/politekonomiya/1473451885>
6. Ватаманюк З.Г. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/22035/>
7. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/OsnEkTeor/zmist.htm>

8. Основи економічної теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/books/61.html>
9. Гук Л.П. Економічна теорія Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nmcbook.com.ua/wp-content/uploads/2018/01/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F.pdf>
10. Уразов А.У. Основи економічної теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://diplomvkarmane.org.ua/media/diplom/files/pages/%D0%BE%D0%B5%D1%821.pdf>
11. Бібліотека економічних підручників Чухно А.А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15801117/politekonomiya/politichna_ekonomiya_literatura
12. Довженко М.В. Сучасні економічні теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15801117/politekonomiya/politichna_ekonomiya_literatura
13. Бібліотека економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/books/39.html>
14. Історія економічних вчень Навчальний посібник / Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О., Поручник А.М. - К.: КНЕУ, 1999.- 562 с.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://redfox.if.ua/cat/istorija-jekonomichnih-vcheny-10.html>
15. Історія економічної теорії Навчальний посібник / Злупко С.М. - К.: Знання, 2005.- 719 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://redfox.if.ua/cat/istorija-jekonomichnih-vcheny-10.html>
16. Навчальний посібник / Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Гайдай Т.В., Леоненко П. М., Нестеренко А. П. - К.: Знання, 2004.- 1300 с.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://redfox.if.ua/cat/istorija-jekonomichnih-vcheny-10.html>
17. Історія економічних вчень - Навчальний посібник (Кириленко В.В.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libcollege.com/book/21-istoriya-ekonomichnix-vchen-navchalnij-posibnik-kirilenko-vv.html>
18. Лісовий В.М. Історія економічних вчень. - Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebniks.net/book/308-istoriya-ekonomichnix-vchen-navchalnij-posibnik-lisovij-vm.html>
19. Кевицький В. Історія економіки та економічної думки. - Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/845/1/Tutorial-Levytskyi_V-Economics_and_history_of_economic_thought_2010.pdf
20. Козюка В.В. Історія економіки та економічної думки- Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://textbook.com.ua/politekonomiya/1473451903>
21. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки - Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/385-storya-ekonomki-ta-ekonomchno-dumki-yuhimenko-p.html>